

Het genie pest, steelt, verkracht

Van Lierde's muzikale broers zijn perverselingen

Zelfs een gruwelijke etter vergeef je, als hij goddelijke muziek maakt, suggereert roman- crier Bart van Lierde. Maar dan moet je de lezer die hemelse muziek wél laten voelen.

Bart van Lierde: Een sprong naar de hemel. Van Gennep, Amsterdam. ISBN 9055156949; 432 blz. € 18,90

Mag een wonderkind een rotzak zijn? Excentriek gedrag zien we wel door de vingers, maar hoe zit het met chantage, verkrachting, diefstal? Bart van Lierde (1974) zet de vraag op scherp in zijn derde roman, "Een sprong naar de hemel", waarin twee rivaliserende broers hemelse muziek maken, maar ook alles doen wat God verboden heeft.

Van Lierde laat talent en perverse graag botsen. In zijn debuutroman "Violist van de duivel" belandde een briljante muzikant van de ene seksce- scène in de andere. De hypnotherapeut uit zijn tweede boek, "Luister niet naar Robert Blake", gebruikte zijn talent om vrouwen te verkrachten.

Ook in zijn derde roman, die speelt in de eerste helft van de 19de eeuw, haast Van Lierde zich om te bewijzen dat de twee broers wederom geen lieverdes zijn. Al op de eerste bladzijde overweegt de tiener Felix om de vlechten van zijn zus af te knippen en haar daarmee op te hangen. „Makkeliijker was om haar de ogen uit te steken. Misschien moest hij dat maar doen.”

Zeven pagina's verder ligt Felix bij zijn moeder in bed en drukt zich tegen haar aan, zodat haar tepels opzwellen. Zijn zus en zijn oudere

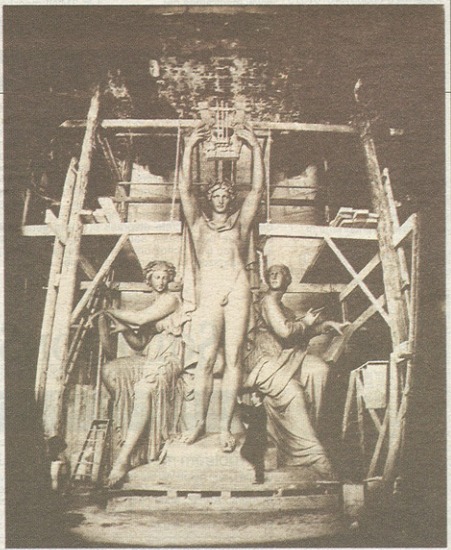
broer Hector liggen in dezelfde kamer te slapen. En dan zitten we nog maar aan het begin van het boek.

Het muzikaal talent van de broers krijgt Van Lierde minder goed op het papier; zijn woorden roepen geen klanken op. Als Hector met zijn gitaar op straat staat om geld te verdienen, staat er bijvoorbeeld: „Hij speelde een allegro uit een werk waarvan hij de naam niet meer wist. Zijn vingers waren strammer geworden, maar zijn kund- de was niet verbleekt. Hij had zelfs de indruk dat zijn stijl gerijpt was. Alsof hij de muziek intenser kon voelen, beter in staat was er iets mee uit te drukken.” Wat drukt hij dan uit? Niemand die het horen kan. De namen van de personages verwijzen wel naar componisten als Mendelssohn, Berlioz en Meyerbeer, maar een naam maakt nog geen muziek.

Terwijl Felix op voorspraak van zijn pianoleeraar naar Leipzig mag om in de leer te gaan bij een vermaarde pianist en componist, moet Hector van zijn ouders de muziek vergeten en medicijnen studeren in Parijs. Hector volhardt echter in zijn passie en ontwikkelt in Parijs een vernieuwende stijl van componeren. Hij druft bijvoorbeeld de pauken de hoofdrol te geven.

Ondertussen kan Felix in Leipzig juist helemaal geen inspiratie vinden. Wel steelt hij composities van zijn pianoleeraar, plast diens jonge vrouw in haar gezicht en randt het dienstmeisje aan.

Als het hele gezin weer eens samen in het ouderlijk huis is, jat Felix zelfs een compositie van zijn bloedeigen broer en maakt er een bewerking van die veel lof oogst. Zijn wangedrag leidt natuurlijk tot een confrontatie tussen de broers en dan dringt zich écht de vraag op: is talent een excuus voor het kwaad?

In de 19de eeuw krijgt het (muzikale) genie een bijna goddelijke status. Op de foto wordt gewerkt aan een reusachtig beeld, bestemd voor de Parijse Opera.

Ja, oordeelt Hector. Als hij ziet wat Felix met de gestolen muziek heeft gedaan, zegt hij: „Mijn kleine, jonge do, toen ik naar boven kwam, was ik vastbesloten je te doden als het waar bleek te zijn dat je mijn symfonie had gestolen. Maar mijn armen zijn week, mijn ziel is ontroerd. Je hebt mijn symfonie omgetoverd tot een ongeëvenaard muziekwerk. Ik vergeef je.”

Het is het enige mierzoete moment in het boek. Vergeving is nu eenmaal kitsch, suggereert van Lierde, en dat zullen we weten ook. Maar omdat de lezer zich die hemelse muziek niet kan voorstellen, kan hij dit staaltje vergevingsgezindheid ook niet naavolen. De vergeving komt trouwens te vroeg; Felix gaat helemaal over de schreef, vergeeft zichzelf niet en verhangt zich.

Dat je muziek in een roman wel degelijk kunt horen, laat Van Lierde met één eenzame maar magistrale scène zien, waarin Hector geïnspireerd het verhaal voor een nieuwe symfonie verzint. In die scène wordt een jonge muzikant hevig verliefd op een zangeres, die hem afwijst. Hij doet een zelfmoordpoging met opium, maar de dosis is te zwak en dompelt hem onder in een diepe slaap vol visioenen, waarin de zangeres verandert in een melodie. „Wanneer hij ontdekt dat meer mannen haar zingen, wordt hij gek van jaloezie.”

Een vrouw als een melodie. En andere mannen zingen haar. Die scène is eigenlijk veel erotischser dan welke uitzinnige seks in het boek dan ook.